

Odpowiadając na wniosek o wydanie zaleceń konserwatorskich do remontu zabytkowego kościoła więziennego pw. Dobrego Łotra znajdującego się na terenie Zakładu Karnego przy ul. Klasztornej 7 w Barczewie, Warmińsko-Mazurski Wojewódzki Konserwator Zabytków po dokonaniu oględzin kościoła z udziałem właściciela obiektu, na podstawie art. 27 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 840) wydaje następujące zalecenia konserwatorskie:

1. Zabytkowy kościół więzienny pw. Dobrego Łotra znajdujący się na terenie Zakładu Karnego przy ul. Klasztornej 7 w Barczewie objęty jest prawną ochroną konserwatorską na podstawie art. 7 ust. 1 ww. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami poprzez wpis do rejestru zabytków i opiece nad zabytkami poprzez wpis do rejestru zabytków nieruchomości decyzją W-M WKZ z dn. 14.12.2025 r. Na wszelkie prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie lub architektoniczne oraz inne działania mające wpływ na wygląd i stan zachowania zabytku należy uzyskać stosowne pozwolenie WKZ zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Tryb i sposób wydawania pozwoleń, w tym szczegółowe wymagania, jakim powinien odpowiadać wniosek o wydanie pozwolenia określa Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków.

2. Z uwagi na powyższe W-M WKZ informuje, że zgodnie z art. 5 ww. ustawy o ochronie zabytków, opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega na zapewnieniu warunków:

- naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Zgodnie z zasadami ochrony konserwatorskiej podczas prac remontowo-budowlanych w obiektach historycznych należy się kierować regułą kontynuacji tradycyjnych materiałów i technologii. Założeniem prac remontowych powinno być przywrócenie pełnych walorów estetycznych i wartości historycznej oraz naukowej zabytku. Priorytetem jest podejmowanie działań o charakterze konserwatorskim - polegających na zabezpieczeniu i utrwaleniu substancji zabytkowej oraz zahamowaniu procesów ich destrukcji, oraz restauratorskim - mającym na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku. Wszelkie projektowane prace remontowe lub modernizacyjne nie powinny skutkować obniżeniem walorów historycznych i estetycznych zabytku.

3. Remont licowanych cegłą elewacji kościoła, ceglanej iglicy wieży kościelnej, historycznej stolarki drzwiowej oraz ścian wewnętrznych kościoła wraz z drewnianymi elementami wyposażenia (ambona, balkon empory chórowej, otwarta więźba dachowa), powinien zakładać

zachowanie w maksymalnym stopniu, utwalenie i konserwację oryginalnej substancji zabytkowej (zachowanej w oryginalnej, niemal nieprzekształconej formie i kolorystyce - z oryginalną dekoracją malarską i aranżacją kolorystyczną wnętrza kościoła), przywrócenie obiektowi walorów historycznych i estetycznych poprzez naprawę ubytków cegieł, spoin, tynków, dekoracji i wymalowań wewnętrznych, detali architektonicznych i elementów wyposażenia wnętrza, a także przywrócenie pierwotnej kolorystyki elewacji, stolarki oraz wnętrza i wyposażenia kościoła, ustalonej w trakcie badań konserwatorskich nawarstwień malarskich - należy zatem przeprowadzić prace konserwatorskie i restauratorskie ww. budynku w zakresie wynikającym z badań konserwatorskich oraz opracowanego na ich podstawie szczegółowego programu prac konserwatorskich.

Badania konserwatorskie wg art. 3 pkt 9 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami to działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeśli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich. Badania te mają na celu rozpoznanie ww. elementów pod kątem ich budowy, użytych materiałów i właściwości fizyko-mechanicznych, faktury i kolorystyki, analizy nawarstwień, stanu zachowania i zniszczeń z podaniem ich przyczyny.

Przeprowadzenie badań konserwatorskich elewacji, stolarki oraz wnętrza i wyposażenia kościoła wraz z opracowaniem programu prac konserwatorskich należy powierzyć osobie posiadającej wymagane wykształcenie oraz doświadczenie zawodowe w zakresie prowadzenia badań i prac konserwatorskich przy zabytkach - zgodnie z art 37a ust, 1. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, pracami konserwatorskimi, pracami restauratorskimi lub badaniami konserwatorskimi, prowadzonymi przy zabytkach wpisanych do rejestru kieruje osoba, która ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie w zakresie konserwacji i restauracji dzieł sztuki lub konserwacji zabytków oraz która po rozpoczęciu studiów drugiego stopnia lub po zaliczeniu szóstego semestru jednolitych studiów magisterskich przez co najmniej 9 miesięcy brała udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich lub badaniach konserwatorskich, prowadzonych przy zabytkach wpisanych do rejestru, do inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub wpisanych na Listę Skarbów Dziedzictwa.

Zgodnie z art. 36 ust. 1, ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, na prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru należy uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków.

4. Dopuszcza się wymianę pokrycia dachowego z dachówki ceramicznej esówki/holenderki na nowe tego samego rodzaju. Przy wymianie należy zachować kształt, kolor oraz sposób wykończenia oryginalnego pokrycia (dachówka ceramiczna esówka/holenderka w kolorze naturalnej czerwieni wypalanej ceramiki). Należy zwrócić uwagę, iż pod nazwami handlowymi produktów odwołującymi się do pokryć historycznych nierzadko oferowane są rozwiązania znacznie odbiegające od pierwowzoru i nieakceptowalne w obiektach zabytkowych - w przypadku planowanej wymiany dachówki ceramicznej esówki nowa dachówka esówka musi mieć kształt zgodny z historycznym, a więc kształt sinusoidalny - w przekroju poprzecznym o kształcie litery S. Obróbki blacharskie, rynny oraz rury spustowe w przypadku konieczności ich wymiany należy projektować z blachy tytanowo-cynkowej lub ocynkowanej, niepowlekaniej, w nawiązaniu do

rozwiązań historycznych.

5. Ze stanowiska konserwatorskiego zaleca się wymianę wtórnych okien drewnianych w nawie kościoła na okna metalowe szklone w ołów szybkami w kształcie rombów, wykonane na wzór historycznej ślusarki, zachowanej częściowo w apsydzie prezbiterium, w szczycie wschodnim nawy kościoła (okno koliste) oraz w elewacjach wieży kościelnej.

6. Dopuszcza się wymianę drewnianych żaluzji okiennych w wieży kościoła pod warunkiem zachowania układu, kształtu, wymiarów i kolorystyki żaluzji istniejących.

7. Oryginalne ceramiczne posadzki we wnętrzu kościoła należy poddać konserwacji oraz częściowej rekonstrukcji w partiach o największych ubytkach i uszkodzeniach - z jednoczesnym zachowaniem oryginalnego, zróżnicowanego układu oraz kolorystyki posadzek w poszczególnych pomieszczeniach wnętrza kościoła.

8. Schody zewnętrzne prowadzące do wejścia głównego i pozostałych otworów wejściowych zlokalizowanych ponad poziomem terenu należy odtworzyć jako masywne/murowane ze stopniami z ciosów granitowych — na wzór oryginalnych stopni granitowych, częściowo zachowanych w kościele.

9. Wewnętrzną instalację elektryczną oraz wewnętrzną instalację ogrzewania należy projektować z uwzględnieniem wyników wykonanych uprzednio badań konserwatorskich wnętrza kościoła, w sposób nie ingerujący w oryginalny wystrój malarski i dekorację malarską wnętrza kościoła (wnętrze z zachowaną niemal w całości pierwotną dekoracją malarską ścian, sklepienia, więźby dachowej, empory, ambony i stolarki otworowej). W dokumentacji projektowej należy wówczas zawrzeć szczegółowe rozwiązania projektowe, materiałowe, wykończeniowe i kolorystyczne planowanych prac instalacyjnych, w celu umożliwienia organowi konserwatorskiemu dokonania oceny wpływu planowanych prac na zabytek.

